

ВІРА

4•2024

і ЖИТТЯ

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО МІСІОНЕРСЬКОГО ТОВАРИСТВА «СВІТЛО НА СХОДІ»

50
РОКІВ
ЖУРНАЛУ

**БЕСІДА
З ІВАНОМ**

**ОБРАЗ
І НАПИС**

**ЗАКЛАДИНИ
НАШОЇ НАДІЇ**

**ХРИСТІЯНИН
І ДЕРЖАВА**

У НОМЕРІ:

Проповідь Д-р Михайло ЧЕРЕНКОВ

ЧИЄ ЦЕ ЗОБРАЖЕННЯ?

Мала кафедра Віктор ТАНЦЮРА

ЧИ ГОДИТЬСЯ?

Проза Наталія ГУРМЕЗА

ДВІ ІСТОРІЇ

Пережите Юрій СИПКО

БЕСІДА З ІВАНОМ

Людина віри Іван ЛЕЩУК

ІРЕНА СЕНДЛЕР

Роздуми вголос Андрій ЮХИМЕНКО

ХРИСТИЯНИН І ВЛАДА

Духовна стаття Д-р Сергій ГОЛОВІН

ОБРАЗ І НАПИС

Есе Іван ЛЕЩУК

ПОЗА ТАБОРОМ

Точка зору Олександр ЗАЙЦЕВ

ҐАТІЙСЬКИЙ ІНСТРУМЕНТ

Точка зору Ігор РАЙХЕЛЬГАУЗ

ХРИСТИЯНСТВО Й ПОДАТКОВА ЕТИКА

Варто замислитися Наталія ГУРМЕЗА

ЗАКЛАДИНИ НАШОЇ НАДІЇ

Роздуми над Словом Любов СЕРГЕЄВА

СПОКУСА ТРЕТЯ

Свідectво Ілля КАРАСЕНІ

НЕ ПОКИНУ ТЕБЕ...

50
РОКІВ
ЖУРНАЛУ

ПОКЛИЧ МЕНЕ

Тетяна МОРОЗ

Поклич Мене в день негoлі, щиро поклич,
Коли життя у неволі, коли темна ніч.
Я буду з тобою поруч, коли плачеш ти,
Лише подивись на зорі і небо – із висоти.

Я сам тебе порятую. Я – шлях і життя.
Я – Твій Рятівник. Я чую. Я – майбуття.
У добрі часи й негoбрі шукай Мене,
Коли затуляє горе і поруч – зле.

Біда неспoгівано виб'є із колії,
Та йде гoпoмога від Бога в лихій бігi.
Звертайся до Мене oхоче. Нагiйся, чекай.
Я поруч з тобою плачу. Мене прославляй.

Поклич Мене в день негoлі, щиро поклич.
Я дам тобі кращу долю у темну ніч...
Я завжди з тобою поруч, про це пам'ятай,
Свій зір направляй угору, мене печаль.

**У ГОЛОВНОМУ – ЄДНІСТЬ,
У ДРУГОРЯДНОМУ – ВОЛЯ,
У ВСЬОМУ – ЛЮБОВ.**

Бл. Августин

*Створив Він з одного весь людський рід,
щоби жив по всій поверхні землі,
визначивши заздалегідь окреслені пори та
межі їхнього проживання.
Дії, 17:26 (CUV)*

ХРИСТИЯНИН І ДЕРЖАВА

Якщо ми знайомі зі стародавньою і сучасною історією, то знаємо, що люди завжди групувалися: родини, племена, держави, імперії. Тому що ми створені жити в спільності.

Усі ці угруповання були регульовані відповідними домовленостями, союзними клятвами, а в новітній історії – законами, конституціями, міжнародними документами.

Християни, які по суті вже є громадянами Небесного Царства, завжди намагаються визначитись, наскільки земні закони країн, де вони тимчасово проживають, не суперечать законам Божим. І щоб у покорі законам країни не порушити Божественний закон.

Усі ми (спасенні) на цій землі перехожі, ми мандруємо до нашої вічної домівки, країни Небесної.

Але все, що по волі Божій існує, усякий устрій має порядок. Адже наш Творець є Бог порядку. Апостол Павло зазначає, що тому ми й податки платимо, щоб підтримувати устрій і порядок.

Перебуваючи в недосконалих системах, ми намагаємося мати правильну життєву позицію щодо держави і різних супутніх утворень, розуміти Божу волю щодо них.

У Мт. 22:17 написано: «Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?» Хоч таким чином фарисеї спокушали Христа, але ці питання завжди були дуже актуальними.

Сьогодні також це питання нагальне, і тому тема номера присвячена ставленню християнина до держави, влади. Які обов'язки ми маємо перед країною, у якій Бог помістив нас жити?

Тому нехай Господь благословить нас діяти по-Божому в усіх сферах нашого земного життя, хоч би де ми жили.

Благословенного вам читання!

Василь ДАВИДЮК,
головний редактор

ЧИЄ ЩЕ ЗОБ

Ісус був популярним учителем. Він залишається таким і сьогодні. Люди з цікавістю читають, обговорюють і цитують Його вчення. Навіть атеїсти або представники інших релігій згодні з тим, що Ісус навчав важливих істин і Його слова варто сприймати серйозно.

Але вся справа в тому, що Ісус був більше, ніж Учитель. Учителів рідко розпинають. Розпинають претендентів на владу. Тому над головою розп'ятого Ісуса повісили напис: «Цар Юдейський».

Він претендував на владу, на владу найвищу. Він проповідував Царство Боже, яке приходить на зміну царствам земним і яке вічне. Ці заяви надто бентежили імператора та його слуг, зокрема залежні від влади релігійні еліти. Вони чудово розуміли, про що йдеться. Але їм бракувало компромату, відвертих зізнань Ісуса, щоб звинуватити в підготовці заколоту й захопленні влади.

Якось вони підійшли до Христа з гарною передмовою: «Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і наставляєш на Божу дорогу правдиво, і не зважаєш ні на

кого, бо на людське обличчя не дивишся Ти» (Мт. 22:16). Але потім було підступне, каверзне запитання: «Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?» (22:17). Питання заганяло в глухий кут: якщо Ісус підтримає податки для скарбниці окупантів, то втратить підтримку народу; якщо ж засудить побори з населення – стане особистим ворогом імператора (кесаря).

Відповідь Ісуса дивує не тим, що викриває лукаві наміри запитувачів і підтверджує мудрість Учителя. Відповідь дивує тим, що свідчить про безглуздість питання. «А Ісус, знаючи їхнє лукавство, сказав: “Чого ви, лицеміри, Мене випробовуєте? Покажіть Мені гріш податковий”. І принесли динарія Йому. А Він каже до них: “Чий це образ і напис?” Ті відказують: “Кесарів”. Тоді каже Він їм: “Тож віддайте кесареве – кесареві, а Богові – Боже”» (Мт. 22:18–21).

Надіслані провокатори хотіли зіштовхнути Ісуса з імператором як суперників у претензіях на владу. Але Ісус відповів так, що всім стало зрозуміло, наскільки влада імператора є обмеженою порівняно з владою Бога.

ЗБРАЖЕННЯ?

На римському динарії тих років був зображений імператор Тиберій Цезар Август. Монету карбувала влада імператора і прославляла його як верховного жерця римської релігії (Pontifex Maximus).

Радячи віддавати «кесареве – кесареві», Ісус обмежує домагання імператорської влади: віддайте потрібну частину його грошей, але не більше того. Тобто імператору належить далеко не все, і віддавати йому потрібно лише те, на що він має право. Ісус не заперечує влади імператора, не скидає його, але ставить на місце.

«Кесареве – кесареві» означає підкорення земної влади для забезпечення якогось порядку. Кожен робить свій внесок у ремонт доріг, утримання чиновників, благополуччя суспільства. Можна запитати: а як щодо армії та воєн, корупції та несправедливості? Це окрема тема. Не завжди платники податків знають, як і на що витрачаються їхні гроші, тому основна відповідальність лягає на тих представників влади, які ці гроші витрачають. Головне тут інше: Ісус «приземляє» імператора, обмежує, мінімізує його владу.

Що ж означає «Богові – Боже»? Це не якась частина, що залишилася після того, як імператори й царі забрали собі найцінніше. Хіба не все належить Богові? Хіба римський імператор з його монетами не належить Богові? Ісус залишає людей із цими питаннями.

Слова нашого Вчителя і Царя вказують на контраст між обмеженою владою людей та необмеженою верховною владою Бога. У його запитанні «Чий це образ?» є іронія. Хто він такий, той імператор Тиберій? Що він про себе думає? На що претендує? На що він може реально претендувати? Він лише людина. Він не Бог. Не плутайте і не порівнюйте!

У цьому питанні Ісуса є також посилення на важливу істину, яку добре знали всі юдеї: «І Бог на Свій образ людину створив» (Бут. 1:27). Дослідники Біблії кажуть, що «на образ» означає «як образ».

Ми створені *не за* зразком Бога, а *як* образ Бога, щоб служити Йому, представляти Його, керувати світом від Його імені. Очевидно, Бог бажає, щоб людина розуміла власну несамостійність. Це повинні знати прості і знатні, бідні і багаті, юдеї і римляни. У кожного з нас є частка влади, але ця влада обмежена та приземлена земними справами. Природа нашої влади пов'язана з тим, що ми створені Богом як Його слуги, а не самодержці.

Там, де люди бачать зображення своїх царів чи себе як царів, Бог бачить більше – Він бачить і хоче, щоб ми бачили Його зображення, образ, печатку, знак. Ми всі, разом з імператорами, створені Богом, тому не тільки наші монети, а й ми самі належимо Йому. І ця підзвітність, підвладність Богові звільняє нас від рабства перед людьми.

Пам'ятай: над людською душею ніхто, окрім Бога, не має влади, тому що ти – Його образ.

На жаль, у зображенні на монеті фарисеї побачили кесаря, а мали побачити людину як творіння Боже, образ Божий. Тоді все стало б на своїй місці.

А що ти бачиш навколо, в інших, у собі? Чий образ? Чию печатку, чию власність, чию владу?

Чи можеш ти назвати Ісуса не лише Вчителем, а й Царем? І як має змінитися твоє життя після цього?

Д-р Михайло ЧЕРЕНКОВ

Мене нещодавно запитали: «Чи зобов'язані громадяни сплачувати податки державі, де панує корупція, яка пропагує гомосексуалізм і одностатеві шлюби, легалізує поширення наркотиків, підтримує аборти, впроваджує у школах антихристиянські програми?» І справді, чи не вийде, що християни своїми податками фактично підтримуватимуть руйнацію християнства?

Один чоловік мені рішуче заявив: «Я працюю лише на себе. Займаюся дрібним бізнесом і не збираюся його реєструвати і сплачувати податки такій державі». Тож я запитав: «Ти вважаєш, що українську армію, яка фінансується за рахунок податків, потрібно тоді просто розпустити, ліквідувати?» Він зрозумів суть запитання, задумався, його рішучість захиталася.

А що про це говорив наш Господь Ісус Христос? Одного разу фарисеї, об'єднавшись зі своїми недругами іродіанами, спокушаючи, запитали Ісуса: «Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?» (Мт. 22:17). Римляни на той час були завойовниками та поневолювачами ізраїльського народу. Більшість ізраїльтян, зокрема й фарисеї, була вороже налаштована до Риму й не хотіла сплачувати податки кесареві, римському імператору. Але існувала і течія іродіан, які прихильно ставилися до римлян і вважали за необхідне платити їм податки. Своїм питанням фарисеї та іродіани хотіли загнати Ісуса в глухий кут. Адже і відповідь «так», і відповідь «ні» однозначно налаштували б проти Вчителя значну частину ізраїльтян. Обидві відповіді були б використані проти Христа.

Такий метод використовував репресивний сталінський режим у Радянському Союзі в тридцятих роках минулого століття. Тоді заарештовували невинних людей і ставили їм запитання: «Ну, тепер розкажи нам, за що ми тебе заарештували?» Якщо відповідь була: «Не знаю – я не винен у жодних злочинах», тоді судили за дискредитацію влади. А якщо затриманий припускав, що, напевно, за те чи інше, то за цим

ЧИ ГОДИТЬСЯ?

припущенням і судили. Обидві відповіді оберталися проти людини, це була пастка.

Ісус же вчинив дуже мудро, попросивши показати йому монету, якою сплачували податки. Принесли динарій. Христос запитав, чиє там зображення та напис. Йому відповіли, що кесарево. І тоді Ісус промовив уже всесвітньо відому фразу: «Тож віддайте кесарево – кесареві, а Богові – Боже».

Що це означає? На динарії було зображення кесаря та напис «Тиберій Цезар Август, син Божественного Августа». Римського імператора вважали сином бога і цим він претендував як на політичний, так і на духовний контроль над людьми. Безліч ізраїльтян сприймало політичну й духовну владу кесаря як єдине ціле, тому й не хотіли сплачувати податки кесареві, вважаючи, що лише Бог може бути справжнім царем Ізраїлю. Ісус же розмежовує політичну та духовну влади. Він фактично

каже, щоб платили податки, віддавали кесареві кесарево, але водночас кесар – аж ніяк не син Бога, тому не треба воздавати йому божественні почесті. Є справжній Бог, справжній Божий Син, Кому й належать божественні почесті. Людина є образом Божим, і себе, своє життя, своє серце вона має присвятити справжньому Богові.

Про це говорить і апостол Павло: «Тож віддайте належне усім: кому податок – податок, кому мито – мито, кому страх – страх, кому честь – честь» (Рим. 13:7). Авжеж, трапляються нечестиві люди й у законно обраній владі. Та, як правило, це краще, аніж абсолютна анархія. Сам Бог заснував інститут влади, і Він наказує сплачувати податки.

**Віктор
ТАНЦЮРА**

ДВІ ІСТОРІЇ

Наталія ГУРМЕЗА

Хоч як дивно і банально звучить, але все на землі повторюється. Повторюється в часі чи просторі.

Протягом кількох місяців я почула дві схожі історії. Події відбувалися на відстані приблизно 300 кілометрів і кількох десятиліть. А скільки ще таких історій: сумних і гірких, тривожних і переможних – на території країни, де не було місця щирим християнам...

ЦЕ ТРАПИЛОСЯ ВЗИМКУ...

Була зима. Давно не пам'ятали на Закарпатті такої лютої зими зі сніговими заметами. Суворі морози скували озера й річки.

Ішли люди. Людей було багато. Жінки притискали до себе немовлят, закутаних у ковдри. Старші діти йшли поруч, тримаючись руками за материні

довгі вовняні спідниці. Чоловіки та парубки несли мізерний скарб: мішки, валізи, за спинами худі наплічники. Те, що встигли схопити. Дехто їхав на санях. Люди мовчали, мовчала природа.

Людей забрали просто з власних будинків. Заходили в хати і криком та прикладами змушували

одягатися й виходити на дорогу. Хтось із чоловіків спробував з'ясувати, куди їх ведуть, але, отримавши прикладом по спині, відразу втратив цікавість. Більше не чинили опір. Та й хто піде проти озброєної влади? Може, хтось і міг втекти, може, хтось і встиг, когось із дітей мати встигла в погребі сховати чи закидати ганчір'ям у кутку. Але решта безмовно і швидко одягалася, хапала сухарі та шматки сала і квапливо кидала в мішки. Жінки намагалися краще вкutatи дітлахів.

У дорозі їх обступили похмурі й незадоволені від холоду і вимушеного маршу солдати, одягнені в сіро-зелені кожушки, зі зброєю в руках. А поряд бігало кілька собак. Хутро їхнє лисніло, а з рожевих язиків зривалася пара. Попереду колони вовкувато йшов головний конвоїр. Нічого доброго такий початок шляху не віщував. Процесія прямувала до містечка А.

Зупинилися на майдані. Деякий час натовп стояв мовчки, але незабаром почали пхикати діти, зашепотіли чоловіки, почали підвивати жінки. Мороз, як і страх, пробирав до кісток. Але люди трималися, заворушилися у тихій молитві губи. В одному кінці завели пісню, невдовзі все наповнилося співом.

– Стулити пельки! – заволав високий міцний офіцер, вискочивши в одній форменій сорочці з високого будинку, де розташувалася влада.

Проте спів тривав. Конвоїри почали бити прикладами тих, хто стояв поряд. Офіцер повернувся в будинок. Але незабаром, одягнувшись тепліше, вийшов в оточенні ще кількох молодих чинів. Рослий махнув рукою головному конвоїру, той пальнув у повітря. Спів припинився. А потім офіцер скомандував:

– Чоловіки ліворуч, а жінки з дітьми праворуч!

Солдати врзалися в натовп і з лайкою відштовхували чоловіків убік. За кілька хвилин наказ було виконано.

– Жінки й діти вільні! – крикнув з ганку офіцер. На морозному повітрі слова пролунали голосно та чітко. – Можете повертатися додому.

Але жінки хитали головами, витирали сльози на холодних від морозу червоних щоках і притискали дітей до себе, нікуди не збираючись.

Чоловіки зі свого боку кричали й махали руками:

– Додому, додому йдіть!

– Марусю, йди! Бог з тобою!

– Василю, дітей бережи!

– Домно, йди, рідна, йди! Вдома тепло.

– Миколко, мамці допомагай!

Поспостерігавши якусь хвилину за ними, офіцер мовчки підняв руку, наказуючи всім замовкнути. Стало тихо.

– Ви – штунди! Вас сюди привели як зрадників православної віри. Вас попереджали не збиратися на ваші збіговиська й переконували повернутися

в єдино правильну віру. Господи, спаси і прости, спаси і допоможи.

Офіцер перехрестився. Інші офіцери й конвоїри зробили те саме. Ті, до кого офіцер звертався, продовжували стояти, не накладаючи на себе хресне знамення.

– Оскільки наші прохання та попередження не мали жодних результатів, ми вирішили вжити рішучих заходів. Дивіться, чоловіки, – офіцер показав рукою на місце біля себе, – переді мною багато місця для вас. Хто відмовиться від баптизму, може стати тут. Думайте, чоловіки! Або підете зі своєю жінкою додому, до теплої грубки, або розстріляємо вас як зрадників православної віри.

Тиша стояла така, що дзвеніло морозне повітря.

– Чоловіки, думайте, і думайте швидше! Бо дуже холодно тут стояти. Отже, хто хоче до своєї жінки й дітлахів? Крокуйте сюди. Станете переді мною, так і знатимемо, що зреклися ви баптизму. Беріть свою жінку, та й додому. Ну хто вас тут тримає? Хорошу справу пропоную. Ну що, мізків не маєте, чи що?

Він окинув поглядом безмовних чоловіків.

– Даю вам п'ять хвилин. Більше казати нічого не буду. Думайте самі!

Демонстративно дістав з кишені годинник.

– Так, час пішов...

Спочатку натовп здригнувся, заворушився і став згуртованішим, монолітнішим...

– Чотири хвилини... дві...

Раптом монолітна стіна ніби тріснула, і з неї вийшов чоловік. Його хапали за рукави, намагалися повернути: «Петре, що ти робиш? Бог же з тобою, Петре, одумайся!...»

Але Петро підійшов до ґанку. Деякі конвоїри почали іржати, скалячи на морозі зуби, інші теж зареготіли. Офіцер суворо подивився на натовп:

– Знайшовся один свідомий громадянин. А що інші думають? Залишилася одна хвилина. Ну...

Ще троє вийшли з натовпу, де одні плакали скупими сльозами, інші тихо молилися.

– Ото добрі хлопці! Ну що, останній шанс, рахую до трьох: один... два... три.

Ще якийсь хлопець не витримав і побіг до ґанку. Далі сталося неймовірне.

– Ті, хто залишився стояти на місці й не підійшов до нас, підуть у в'язниці. Там ми подивимося, що з вами далі робити. А ви... – офіцер гидливо скривився, – ви зрадники. Зрадили православну віру, тепер зрадили штунд, а далі що? На вас надії немає. Негідні ви люди. Розстріляти їх, – повернувся офіцер до конвою. Тієї ж миті пролунали постріли, і п'ять чоловіків повалилися на сніг, забарвивши його в червоно-бурий колір.

Гучно й надривно плакали жінки, діти, затремтіли чоловіки, загавкали собаки. Почав моторошно і зло завивати вітер, а із сірого неба посипав сніг.

Офіцери зайшли в хату. Конвоїри повели чоловіків на околицю до місцевої в'язниці. Утомлені, змучені жінки посадили діток на сани та повільно рушили додому.

Улітку всіх чоловіків з в'язниці відпустили.

(Продовження на с. 18)

КІЛЬКА ЗАПИТАНЬ ДО ЧИТАЧІВ БІБЛІЇ

1. Яке місто з часів царя Омрі було столицею Північного Ізраїлю?
2. Хто зі псалмспівців переповідає у псалмі історію ізраїльського народу?
3. Хто запитав Ісуса: «Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?»
4. З якого міста родом Тимофій?
5. Як звали начальника острова Меліт, чийого батька зцілив Павло?
6. Про кого говорить апостол Павло, що їхня віра звіщається по всьому світові?

7. Кому даровано обітницю бути спадкоємцем світу?
8. Про кого говорить апостол Павло, що вони стали дивовищем світові, ангелам і людям?
9. Хто в Новому Завіті сказав, що святі судитимуть світ і ангелів?
10. Яку заповідь мало священство із синів Левія?

Відповіді на сторінці 31

БЕСІДА з Іваном

Напередодні з Іваном розмовляв. Апостолом. Надто вже незвичайний лист він написав. Усе про любов і про любов. Начебто чоловік. Чоловіки зазвичай про війну: як перемогти? як захопити? як знищити ворога? як впровадити свої правила в їхньому дворі? А цей – про любов. І так, і так, знову та ще раз, але про любов.

А сам же на засланні. За віру. На острові, де шакали та змії. І людей нема.

Там, серед голих скель, у ямі, постіль із трави постелив. Якись галузки назбирав, зробив навісок, щоби сонце не пекло. Ні водопроводу, ні душу, ні каналізації, ні електрики. Така благодать – аж кров холоне.

Ну я й запитую:

– Святий отче, скажи мені відверто. Ось ти живеш тут, прости Господи, вигнанець, позбавлений найпримітивніших для життя речей. Он шакал побіг, йому й то краще. Він тут хазяїн. А ти – безпорадний, засуджений, позбавлений права на життя, кинутий цим шакалам на поживу. А де ж любов? Ти кажеш: «Бог є любов!», «Ми пізнали любов». Розтлумач, брате, ніяк не второпаю.

– Ти розумієш, – крехчучи, Іван умостився зручніше, – як тобі пояснити... Ну що ми пожираємо одне одного заради грошей чи слави? Ми в цьому не кращі за шакала. Поганоте, що ми істоти духовні, і лише слава та гроші нам радості в житті не додають. Я це випробував. Одного разу, це ще в молодості було, у нашому

поселенні з'явився дивний Чоловік. Ні домівки, ні грошей, ні влади – нічого. Але щось, що для мене незбагненне, Він мав. Якесь неймовірне невидиме багатство. Він вільний від усіх і від усього. Він мандрував. Бідував. Ночував у горах. На Нього полювали «чекісти». А Він усім добро робив. Його ображали, а Він сявав. Він любив. І розмовляв з Богом як з Отцем. Ти розумієш?

Я кивнув, мовляв, так, розумію, хоча нічого не второпаю.

Іван продовжив:

– Я пішов за Ним. Намагався бути поряд. Слухати Його слово. Бачити Його справу. Намагався зрозуміти, хто Він. Чоловік з великої літери. Найчесніший. Найдобріший. Буквально – любов. Я щиро полюбив Його. І навіть подумав: ну ось, нарешті прийшло благословення батьківщини нашої

багатостраждальній. А батьківщина Його зрадила. Засудила. І розп'яла. Я пережив такий шок, слів не доберу. Усе життя опинилося на тому хресті, а потім – у гробниці. Але ... – Іван здійняв руки до неба, очі його сповнилися сльозами. – Він воскрес!

Скорчений дідок випростався. Схилив коліна. І підніс до неба палку молитву. Це любов Отця! Бог є любов!

– Потім Ісус пішов до Батька, – продовжив розповідь Іван. – До нас зійшов Дух Святий. І тоді я зрозумів. Я пізнав Божу любов! Розумієш?

Він спрямував на мене свої слізні очі, ніби намагався в мою душу впровадити свою віру. Я здригнувся. Нічого не сказав.

Іван продовжив:

– Розумієш, брате, коли бачиш Небо, бачиш дім Отця, бачиш воскреслого Викупителя поруч із Творцем, ось тоді приходить розуміння

любови. Справжньої любови. Вічної любови. І слава переможця, котрий захопив трон влади, стає смішною. Нікчемною і спотвореною. І ти розумієш, що всі битви та війни за першість є мерзенною руйнацією любови. Переможець на крові мучеників створює собі кримінальну справу для виroku на вічні муки в пеклі.

Він помовчав. Обличчя його сяяло.

Я скористався паузою. Запитав:

– Як ти кажеш, що бачиш воскреслого Викупителя в Небесному домі разом з Батьком, і тоді розумієш любов? Але ж вони там, у Небі. Можливо, там у них любов, а в нас, брате ти мій, – ненависть. У нас зрада. Адже в нас продовжують розпинати. І обмовляють, і вбивають.

– О! – вигукнув Іван. – Дякую за запитання. Як я розумію любов, коли Небо святе недоступне, а на землі любови немає? Отож, мій брате, я розумію любов саме тому, що бачу її в Небі і знаю, що Небо прийшло до нас на землю. Небесна любов прийшла! До мене прийшла! Мене любов урятувала! Мене любов Отця зробила Його сином! І тепер, навіть якщо і страждаю, я радію! Адже страждаю разом з Ісусом, Сином Божим! А Його хоч і розіп'яли за мої гріхи, Він воскрес і перебуває живий і вічний у домі Отця! І мені в домі Отця Він дав місце! Бо й мене Батько Своїм сином назвав! Це любов! Тому, – продовжив святий апостол свою промову, – я з радістю приймаю цю чашу скорботи. Я дякую за неї Батькові Небесному. Я молюся за мучителів і гонителів. Хай Господь дасть їм покаяння. І я вмовляю братів моїх: любіть один одного!

«Ми познали й увірували в ту любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, перебуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває» (1 Ів. 4:16).

Сиджу ось тепер. Намагаюся пізнати любов Бога. Відчуваю, у цьому щось таки є. Якась насолода невимовна. І радість з'являється. І в розумі, і в душі. Справді, це любов Бога!

Вирішив! Пізнаю Його любов. І залишаюся з Ним у Його любові!

До речі, і ви, мої друзі, кидайте свою філософію. Поринайте в Божу любов! Не пошкодуєте.

Юрій СИПКО

ІРЕНА СЕНДЛЕР

Вона вела подвійне життя. Відкрите, приховане й закрите. Таємне, підпільне, нелегальне. Конспірація, маскування, імітація. Вона свідомо мудро обманювала. Прикидалася майстерно, ховалася. Давала чиновникам хабарі.

Вона навіть дітей навчала обманювати: «Запам'ятай, ти не Іцек, а Яцек. Не Рахель, а Ромчик». Робила це свідомо. Та й сама мала два імені. Офіційне – Ірена Сендлер, псевдонім – сестра Іоланта.

Те, що вона робила, було вкрай небезпечним. Смертельно ризикованим. Вона підробляла документи, анкети, перепустки... в гето. Сама працювала в гето, ризикуючи заразитися та померти. Ретельно досліджувала лазівки, шляхи, ходи, тунелі... з гето.

Вона підкупувала охоронців і користувалася фальшивими документами. Виводила, рятувала дітей із гето. І ставала їхньою третьою матір'ю. Другою була та, що дала притулок дітям, виховала. Вона врятувала 2500 єврейських дітей і все життя повторювала, що цього замало.

На неї донесли. Її заарештували, допитували, жорстоко катували. Переламали руки й ноги. Але вона нікого не видала, навіть під час жахливих тортур. Її засудили до розстрілу. Але друзі її дивом урятували.

Коли мене запитують, чи є «свята брехня» (santo inganno), чи є «благочестивий обман» або «брехня на спасіння» (pīa fraus), я завжди пригадую її.

Її ім'я – сестра Іоланта. А точніше – Ірена Сендлер.

Вона врятувала тисячі єврейських дітей і все життя повторювала, що цього замало.

Іван ЛЕЩУК

ХРИСТИЯНИН І ВЛАДА

Як християнину будувати відносини з владою?

Чому не кожна влада виконує Божу волю?

Напрочуд сонячний день 1 грудня 2013 року. Ми збираємося на недільне богослужіння. До нас зайшла сестра з церкви й спокійно чекала на кухні, переглядаючи новини в інтернеті. Аж раптом закричала: «Навіщо вони таке зробили?!» – і ми всі прожогом кинулися до неї.

Саме так ми дізналися, що українська влада зважилася на силовий розгін мирного протесту, який київські студенти провадили на майдані Незалежності. Так особисто для мене, як і для багатьох інших християн, розпочався кінець нашого мирного життя, коли церква – окремо і влада – окремо. Я мусив переглянути все, у що так натхненно вірив про ставлення християнина до влади та держави.

Квітково-цукерковий період

Я охрестився в євангельській церкві в середині 1990-х. То був неймовірний період натхнення та райдужних очікувань. Здавалося, церква крокує територією колишнього СРСР і за якихось 20–30 років перетворить його на Едем. Тисячі людей каюлися, ми чули новини про місіонерів з України, які підкорювали для Бога не лише міста й села нашої держави, а й досягали Сибіру та Чукотки.

Я пам'ятаю розмови з нашими друзями зі США, які говорили про визначний історичний момент, про те, що Бог так діяв тому, що люди на величезній території розуміють одну мову. Що нам треба готуватися до проповіді Євангелія, забути про всі інші справи, бо часу мало й не варто витрачати його на другорядні – світські речі. Моїм правилом життя тоді було: «Я мрію мати роботу, яка давала б мені достатньо для скромного життя, але дозволяла

витрачати більшість часу на створення церков». Я був щасливий, але недалекоглядний.

Хай там як, а політику, відносини з державою я розглядав як неминуче зло. Тобто треба робити те, що вона вимагає і чого не можна уникнути. Але брати участь у політиці, голосуванні, суспільних заходах – недопустиме марнотратство. Як не крути, а політика – справа брудна. І святим Божим людям не варто в ній порпатися.

Тож, не дивно, що, коли в Києві у 2004 році вибухнула Помаранчева революція, я не відчував нічого і ходив на Майдан лише для того, щоб відвідати християнський намет і кілька разів проповідувати на вулиці. А коли ніхто не каювся, утішав себе: «Це не те, чим варто займатися, це мирська справа, наша зброя – Євангеліє».

І коли все закінчилося, я був радий, що можу повернутися до «нормального християнського життя» – Біблія

вранці, зібрання в неділю, мала група серед тижня.

Та в мене почали з'являтися нові думки й сумніви щодо того, що моя країна – це не моя справа. Тоді я вчився в семінарії, де почув ідею про те, що Бог керує не лише Церквою, а й суспільством. І що відповідальність християн – будувати справедливую державу. Саме це спонукало мене вибрати професію журналіста. Протягом 18 років я був пастором і журналістом.

Це було дивне поєднання для багатьох. Якось мене попросили виступити на конференції християн-юристів. Після промови до мене підійшов один християнин і сказав, що він пережив шок. «Коли я приїхав на конференцію, я був дуже здивований, що юристи можуть бути християнами, але коли побачив християнина-журналіста, то не міг повірити», – зізнався він. Адже, на його щире переконання, успішний журналіст повинен бути пройдисвітом і брехуном. Це було для мене новою планкою, я мусив діяти так, щоб бути іншим.

Криваві часи

Коли наша подруга вигукнула: «Навіщо вони таке зробили?!» – то була спонтанна реакція на неадекватність насилля, яке держава застосувала до студентів, які вимагали, щоб Україна не відмовлялася від асоціації з Європейським Союзом. Влада хотіла занурити країну в солодкий сон новорічних свят і поставити на майдані, як казав тодішній президент Віктор Янукович, «йолку», тобто ялинку. Студенти натомість напнули намети й викотили залізні діжки, у яких розводили багаття. Протиріччя вилилося в те, що залучений з Криму «Беркут», спеціальний підрозділ міліції, почав бити, арештовувати юних, майже дітей, студентів. Тягати обличчям по бетонній підлозі, лупцювати гумовими кийками. Пролілася перша кров.

Нашому обуренню не було меж. Тоді я з тисячами інших вирушив на Майдан. Відчули, що ми одне – віряни й атеїсти, поборники біблійних цінностей і проєвропейські ліберали. Ми виступили проти зла, яке заповонило наше місто.

І от тоді мене до болю вразила позиція братів з євангельських церков, зокрема пасторів великих общин, які засудили Майдан. Їхні думки дивним чином збігалися з проповідями проросійських православних священників, які проклинали протестувальників. Ті брати міцно трималися ідеї, що вся влада від Бога, і той, хто проти неї протестує, виступає проти самого Всевишнього. Вони наполягали, що наша справа молитися і проповідувати Євангеліє. І розумів, що це те, у що і я вірив усі 15 років свого християнського життя. І що зараз це не відповідає моєму новому розумінню справедливості. Ні, я так і не став активним майданівцем, однак побиття студентів змінило моє ставлення до влади.

Християнський опір

Я не мав можливості щось змінити в думках лідерів українських євангельських християн, я був пастором невеличкої общини, про яку мало хто знав. Але я побачив, що деякі відомі пастори почали долучатися до протесту. І я зрозумів, що теж маю щось зробити.

Як журналіст, я був активний у соціальних мережах. Мене читало кілька тисяч людей, переважно нецерковні. Та я вважав цей канал лише власною професійною справою. І не проповідував у мережі. Прповідь була для недільних церковних зібрань.

Утім, після побиття я вирішив написати християнський допис. І вибрав уривок з Євангелія (Мт. 24:45–51), де йдеться про двох слуг. Вони мали керувати маєтком за відсутності господаря. Мали дбати про інших людей, над якими вони були поставлені. Того, хто це робив добре, підвищили, а того, хто пиячив і бив підлеглих, розсічуть навіл разом з лицемірами.

Тоді я написав, що коли ми вважаємо, що всяка влада від Бога, то Янукович і був тим слугою, якого поставили дбати про людей. І замість того щоб дбати, аби підлегли мали що їсти й були в безпеці, він почав їх бити, тому він буде осуджений Богом. Тоді я не знав, що президент втратить владу і стане вигнанцем. Але я зрозумів, що і влада підконтрольна Богові.

Господь Сам визначає, кому її давати, у кого забирати. І потім я зрозумів, що робить Він це через людей, як робив це в давні часи, коли позбавив Валтасара царства (див. Даниїла, 5). Пригадуєте, цар пиячив із посуду, вивезеного з Божого дому, і надто возвеличився? Його від влади усунули неприятели. Бог зважив справи царя та знайшов, що вони не мають ваги. Таким був для мене Янукович.

Я зрозумів, що противитися треба злій владі, коли вона противиться Божому установленню. І це не гріх. Гріхом є участь у справах тьми й підтримування злочинної влади.

Куди веде нас Божа воля

У квітні 2022 року я приїхав до окупованого міста з гуманітарним вантажем, який направив благодійний фонд «Реаліс», у якому працюю з початку повномасштабного вторгнення. У неділю пішов на зібрання, де пастор говорив про те, що Божа справа – боронити країну зі зброєю в руках. Він зазначив, що євангельські християни за радянської влади відмовлялися це робити й багато страждали за це своє переконання. Але зараз настав час змінити підхід. У СРСР тебе залучали до армії-агресора, а зараз до армії, яка боронить твоїх людей. А наші люди – це не лише християни.

Влада – це не просто зло, з яким треба змиритися. Це Божий інструмент, який може чинити лихе, а може і дбати про людей. І від нас залежить, що ця влада робитиме, – від нас, християн. Треба вдивлятися в те, що робить влада. Підтримувати добре і протистояти злому.

Саме такою стала позиція багатьох євангельських християн після 24-го лютого 2022 року. Багатьох ми вже поховали, і вони з Господом. Ми плачемо за кожним, і наша справа – підтримати їхніх рідних і брати участь у житті країни: не лише користися владі, а й не давати їй творити зло.

**Андрій
ЮХИМЕНКО**

Найбільш глибоке вчення про відносини Церкви та держави полягає у відповіді Ісуса на спільне запитання від фарисеїв та іродіан (згідно з Лукою – людей лукавих): «Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?» Усі пам'ятають слова Спасителя, які тоді прозвучали: «Віддайте кесареви – кесареви, а Богові – Боже» (Мт. 22:21). Але що саме, на підставі цього твердження, ми маємо віддавати Богові? І чого не повинні віддавати кесареви?

Не зупинятимемося на екзотичних теоріях, що Ісус, мовляв, закликав євреїв, даючи податок кесареви, не забувати і про храмовий податок. Або ж віддати Богові землю Ізраїлю, звільнивши її від влади язичників. Яких лише «благочестивих» відповідей не доводиться чути! Вам скажуть, що ми повинні віддавати Богові хвалу, поклоніння, десятину, служіння, благоговіння... Здебільшого всі ці відповіді правильні. Одна проблема – нічого спільного з тим, що сказав Христос, вони не мають! Адже не дарма Ісус, перш ніж дати відповідь, попросив показати йому імператорський динарій – ту саму монету,

якою платили податок, – і запитав: «Чий це образ і напис?»

Таким чином Він виділяє два аспекти відносин між державою і Церквою.

ОБРАЗ

Згідно з вказівкою Ісуса, образ кесаря, зафіксований на монеті, свідчить, що ці гроші – власність кесаря, і тому їх потрібно віддавати йому. Богові ж ми зобов'язані віддавати Боже – те, на чому відображений Його образ. Тобто ми повинні віддати Йому самих себе, створених Ним за Його образом і подобою!

Ісус руйнує уявлення про кесареви і Боже як про дві протилежні категорії (як-от «холодне» і «гаряче»). Кесареви і Боже – поняття непорівнянні (як, скажімо, «гучне» і «яскраве»). Це два різні виміри – те, що «під сонцем» (Екл. 1:9) і те, що «не із світу цього» (Ів. 18:36), – царство земне і Царство Небесне.

Головним політичним поняттям у царстві земному є можливість. Що більше в людичи групи людей можливостей, то більша їхня влада. У Царстві Божому головне поняття – праведність, справедливість

ОБРАЗ І НАПИС

(грецькою – dikaiosune). І Господь наставляє Своїх громадян пам'ятати про те, що важливіше: «Тож не журіться і не говоріть: Що будемо їсти? Або: Що будемо пити? Чи: В що зодягнемоя? Адже цього всього язичники шукають. Бо ж знає ваш Отець Небесний, що цього всього потребуєте. Шукайте перш за все Царства Божого і Його праведності (dikaiosune), і це все вам додасться» (Мт. 6:31–33, CUV).

«Під сонцем» важливе те, що ти робиш. Для Господа важливим є те, як ти це робиш. І жодна кількість справ, навіть найбільш благочестивих, не береться до уваги. Ісус попереджає про марність «одежі овечої» (див. Мт. 7:15) з добрих справ для тих, хто не віддає Боже – Богові, хто не вірний основоположним принципам праведності і справедливості й тому «всередині – хижі вовки»: «Не кожен, хто каже до Мене: “Господи, Господи!” увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі. Багато хто скажуть Мені того дня: “Господи, Господи, хіба ми не Ім'ям Твоїм пророкували, хіба не Ім'ям Твоїм демонів ми виганяли, або не Ім'ям Твоїм чуда великі творили?” І їм оголошу

Писання ж учить: «Не надійтесь на князів, на людського сина, бо в ньому спасіння нема: вийде дух його – і він до своєї землі повертається, – того дня його задуми гинуть! Блаженний, кому його поміч – Бог Яковів, що надія його – на Господа, Бога його, що небо та землю вчинив, море й усе, що є в них, що правди пильнує навіки, правосуддя вчиняє покривдженим, що хліба голодним дає! Господь в'язнів розв'язує, Господь очі сліпим відкриває, Господь випростовує зігнутих, Господь милує праведних! Господь обороняє приходьків, сироту та вдовицю підтримує, а дорогу безбожних викривлює!» (Пс. 145:3–9).

Так, уряд покликаний стримувати прояви зла в народі. Однак він не здатний зцілити народ від зла, не може зробити людей добрими. Але від нього цього не потрібно! Земний імператор – не Бог.

Бувши у світі, але не зі світу (див. Ів. 17:14–16), Церква є присутністю «того, що Боже», посеред «того, що кесарева». Стосовно держави вона виконує пророчу функцію, служить совістю суспільства, закликає народи та їхніх правителів слідувати шляхом праведності.

Христос визначає роль Церкви стосовно суспільства трьома особливими образами – сіль, світло й закваска: «Ви – сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не придасться вона вже нінащо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми. Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори. І не запалюють світильника, щоб поставити його під посудину, але на свічник, – і світить воно всім у домі. Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі» (Мт. 5:13–16).

Сіль в античні часи була незамінним засобом, що запобігає гниттю їжі (м'яса, риби тощо). Сьогодні багато християн намагається дистанціюватися від світу, щоб їхня «сіль» не втратила сили. Однак наша солоність – лише умова, необхідна для досягнення мети. Сама ж мета – зберігати світ від розкладання через нашу присутність. Утеча від світу аж ніяк не сприяє досягненню цієї мети.

Таким чином і світло Божої присутності у світі через Церкву має бути видно всім через наші добрі справи на славу Господа. Політики можуть бути більш або менш гучними, але жоден звук не може заглушити світло, що світить у темряві. Звук і світло – різні явища за своєю природою.

Також «Царство Небесне подібне до розчини, що її бере жінка, і кладе на три міри муки, аж поки все вкисне» (Мт. 13:33). Закваска не в змозі надавати перетворювального впливу на середовище, не потрапивши туди. Отже, усі три образи – і світло, і сіль, і закваска – припускають безпосередню участь християн у житті суспільства.

А П И С

Я тоді: «Я ніколи не знав вас... Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня!» (Мт. 7:21–23).

НАПИС

Напис на імператорському динарії стверджував: «Ti[berivs] Caesar Divi Avg[vsti] F[ilivs] Avgvstvs» (Тиберій Цезар Август, син Божественного Августа) і свідчив, що імператор Тиберій не тільки має спадковий титул «Август» (тобто «священний»), а й доводиться сином богам – Октавіану Августу. Перепитавши про напис, Спаситель вказує: не можна ні обожнювати уряд, ні наділяти його будь-якими атрибутами, які по праву належать лише Богові. Це є порушенням першої заповіді. «Бо ж написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!» (Мт. 4:10).

На жаль, люди часто схильні обожнювати владу, очікуючи від неї соціальних та економічних чудес. Вони вважають, що правитель – чи колишній, чи новий – може радикально змінити їхнє життя, врятувати їх. Так імператора проголошували спасителем Рима, фюрера – спасителем Німеччини тощо. Минають століття, чергові чарівності знову закінчуються розчаруваннями, але месіанські нотки знову і знову звучать у закликах і передвибірчих обіцянках тих чи інших політиків.

Пророча роль Церкви щодо суспільства полягає не в передбаченнях майбутнього, а у збереженні світу від розкладання через безстороннє освічування всього, що розходиться з Божим задумом, коли «Закон припиняється, і не виходить до чину назавсіди право, бо несправедливий вигублює праведного, тому правосуддя виходить покривленим» (Ав. 1:4).

Уся історія служіння пророків у Старому Завіті пронизана викриттям правителів, які чинять зло і неправду. Так само в Новому Завіті Іван Христитель викривав Ірода тетрарха не тільки за співжиття з Іродіадою, дружиною брата його, а «і за все зло, яке заподіяв був Ірод» (Лк. 3:19). Апостол Павло, перебуваючи під арештом, так відкрито говорив правителю Феліксу, що мав повну владу над ним, «про праведність, і про здержливість, та про майбутній суд, то Фелікса страх обгорнув, і він відповів: “Тепер іди собі, відповідного ж часу покличу тебе!”» (Дії, 24:25). Коли ж апостолу трапилася можливість говорити на свій захист перед царем Агріппою Другим, той, не знаючи, як схватися від цього «захисту», намагається відбутися жартами, уникнути відповіді (див. Дії, 26:28).

Звичайно, владі таке не до душі. Пророки завжди були, є і будуть більмом в оці та кісткою в горлі правителів. Оскільки правителі мають усю повноту влади «під сонцем», бути пророком – заняття дуже ризиковане. Навіть Давида, чоловіка по серцю Божому, пророк Натан викриває алегорично (див. 2 Сам. 12:1–14). Амос, звертаючись до придворного священника Амасії, намагається показати, що він взагалі людина випадкова, до пророчої справи непричетна: «Я не пророк, і не син я пророків, – я пастух та оброблювач диких фіговниць. І взяв мене Господь від отари, і промовив до мене Господь: Іди, пророкуй Моему народові Ізраїлеві!» (Ам. 7:14–15).

Коли Церква віддана своєму пророчому покликанню, то проблеми «під сонцем» їй гарантовані.

«Страждання зазнаєте в світі, – але будьте відважні: Я світ переміг!» (Ів. 16:33).

Д-р Сергій ГОЛОВІН

Розділ з книжки «Біблія і політика. Основи справедливого суспільства»

Його оголосили ворогом церкви та суспільства (hostis ecclesiae, hostis populi). Нарекли бунтівником, збурювачем народу, духовним єретиком. Узяли під варту просто під час Великоднього богослужіння. Відлучили та засудили цілим собором «великих ієрархів церкви». Тридцять пунктів звинувачень, вигаданих «святими» інтриганам. У «порушенні церковного чину». У «зверхньому поводженні з духовенством». І навіть «у ганебному житті». Спочатку «вищі кола» та церковна еліта, яку він безстрашно викривав, позбавили його сану й засудили до страти. Нарешті прирекли на вигнання. У глухому ув'язненні. Його вели у спеку та зливу. Сімдесят днів. Пішки. Під охороною воїнів. Наче він лиходій. Знеслили, підірвали здоров'я і занапалили.

У вигнанні він і помер як мученик. «Слава Богу за все!» – мовив перед смертю. І все. І нічого більше.

Йоан Хризостом – ім'я його. Золотоустий. Він помер «поза табором», за церкву, без сану.

Смиренний угодник Божий, і все. Служив лише Йому в смутний, темний час. Всебічно освічений. Богослов і вчений. Щиро духовний і присвячений служінню. «Публіцист на амвоні». «Огудник знаті». «Утішитель скорботних».

Сотні листів, повчань, тлумачень, святих праць – навіть із заслання. Він нещадно викривав розкішний спосіб життя та аморальність влади, народу, навіть священників. Відмовився вбратися в дорогий одяг і жити, харчуватися краще від простого народу. Розпродав розкішне

ПОЗА

оздоблення архієпископського палацу й передав усі гроші на утримання лікарень і готелів для паломників.

У його промовах поєднувалися блиск форми та глибина змісту, екзегези. Його проповіді приходили послухати навіть язичники: «Христос живе в кожному нашому бідному браті. У кожному! Перемагає Христос розп'ятий, а не розпинатель! Ти – митар? Можеш стати євангелістом. Ти богозневажник? Можеш стати апостолом. Ти розбійник? Можеш досягти раю. Немає такого гріха, який би

ТАБОРОМ

не згладжувався покаянням... Заходьте у храм тихими кроками...» Він прагнув реформувати церкву й суспільство. І нічого більше.

Йоан Хризостом – ім'я його. Золотоустий. Він помер «поза табором», за церкву, без сану.

Вселенський учитель Слова. Усе життя він втішав скорботних і викривав сластолюбців, сріблюбців і славлюбців. Відмовився від ролі «красивої декорації та

промовистого придворного проповідника для урочистих днів». Безстрашно вказав «своїм перстом» на беззаконня самої імператриці й навколишніх підлабузників, розпусних чоловіків і жінок: «Я з допомогою Божою сміливо викриватиму гріхи; я не приставатиму на жодні угоди, не укладатиму жодного договору з пеклом... Корисливі багатії – це розбійники, що засіли при дорозі,

грабують подорожніх і ховають майно інших у своїх коморах... як свині в болоті, вони насолоджуються, валяючись у трясовині сріблюбства... Ще живе потомство Єзавелі. Знову Іродіада біснується! Знову Соломія танцює! Знову вимагає голови Івана!» Цього йому не пробачили.

Йоан Хризостом – ім'я його. Золотоустий. Він помер «поза табором», за церкву, без сану.

Щоразу, коли чую, що утискують і відправляють у «вигнання» чергового пророка, я згадую його. Його праці та проповіді досі читають, слухають, вивчають. Його ім'ям називають церкви. Його літургія відбувається дотепер.

Йоан Хризостом – ім'я його. Золотоустий.

«Я з допомогою Божою сміливо викриватиму гріх; я... не укладатиму жодного договору з пеклом! Браття... якщо мене виженуть, то стану як Ілля; якщо кинуть у бруд – як Єремія; якщо у рів – як Даниїл; якщо каменують – як Степан; якщо обезголовлять – як Іван Предтеча; якщо битимуть палицями – як Павло...»

«Сильні хвилі, – говорив він у своєму останньому слові, – і жорстока буря! Але я не боюся потонути, бо стою на камені!» Його оголосили ворогом церкви та суспільства (hostis ecclesia, hostis populi). Так було, так і буде. І ніяк інакше.

Йоан Хризостом – ім'я його. Золотоустий. Він помер «поза табором», за церкву, без сану.

Він казав, що перемагає Христос розп'ятий, а не розпинатель.

Іван ЛЕЩУК

ЦЕ БУЛО ВОСЕНИ*

Будинок, у якому збиралися на богослужіння в містечку Б., був на березі тихої, ледь помітної річечки Теур. Вірян було близько двадцяти сімей. Люди ставилися до них боязко, здебільшого через начальство. Воно християн не любило. А чого їх любити? Славлять Бога, навколішки перед Ним падають, а своїм комуністичним керівництвом нехтують. Не кричать йому «Слава!», не шанують, не розчулюються розвішаним всюди портретам.

Збиралися християни в неділю. І ніщо не могло зупинити їх: ні зливи і бруд по коліно, ні морози, ні камінці, кинуті вслід малими хуліганями, підбурюваними старшими братами, ні раптові появи на богослужіннях того самого начальства у вигляді мовчазного похмурого секретаря, який без єдиного слова приходив, записував прізвища присутніх і так само мовчки йшов.

Улітку секретар перестав навідуватися до християн. А вже восени стався такий випадок. Під час богослужіння двері відчинилися від удару чобота, і спів перервався грубим окриком:

– Замовкнути!

Військовий скривився.

– Ви що розпускаєте нюні... як оцей? – Він кивнув у бік немовляти. – Ви ж у Боженьку свого вірите. Чи не довіряєте Йому?

Ніхто не відповів.

– Моліться, сестри, – сказав старий з пухнастою бородою, повернувся і вийшов.

За ним пішли інші чоловіки. Жінки одна за одною схиляли коліна.

– Моліться, моліться, – засміявся військовий у сірій формі, ховаючи пістолет у кобуру.

Світило полуденне сонце. Ледве видиме павутиння літало в теплому повітрі бабиного літа. За Теуром, куди тільки линув погляд, лежали чорні пагорби, розжарені від літнього тепла, готові до прийняття озимих. Хоч і неділя, а на городах поралися жителі містечка Б.

Побачивши групу чоловіків, що йшли берегом річечки, селяни припиняли роботу і, примруживши очі, дивилися їм услід. Попереду скоро шкутильгав згорблений старий, за ним ішли ще дванадцять чоловіків різного віку. Вони дивилися прямо перед собою, і хто знає, про що думали, бо залишили дружин з дітьми в молитовному

ДВІ ІСТОРІЇ

На порозі з'явилися правоохоронці в сірій формі.

Хтось замовк, хтось ще намагався співати, але знову пролунав крик:

– Сказано закрити роти!

Стало тихо.

– Ви що, не шануєте владу? Богу спасибі говорите, замість того щоб батьківщині дякувати. Слухайте уважно, баптисти: жінки та діти залишаються. Чоловіки на вулицю, хутко!

Ніхто не рухався, очікуючи, що буде далі. А люди у формі піднімали чоловіків з лав і штовхали до виходу. Почувся плач дітей, крик жінок:

– Куди?

– Годувальників куди забираєте?

– Що вони зробили?

– Закрити роти! – закричав головний. – Закрити! Або ми вам закриємо.

Але галас і плач не стихали. Деякі жінки вчепилися у своїх чоловіків. Раптом пролунав постріл – і зі стелі посипалася штукатурка. У руці головного правоохоронця блімнув пістолет. Усі затихли, лише плакало налякане немовля.

домі. Люди у формі завершували ходу. Віддалік бігли допитливі дітлахи.

Коли підійшли до побіленої вапном сільради, зупинилися.

– Чекайте тут! – скомандував головний і увійшов. А за хвилину знову вийшов: – Секретар сказав усім увійти!

Насильно звані відвідувачі ввійшли в кабінет представника влади. Правоохоронці залишилися на вулиці, біля дверей.

Хазяїн кабінету стояв. Він ніби схуд, синіло неголене обличчя, чорний піджак висів на плечах, як чужий, верхні гудзики блакитної сорочки були розстебнуті.

– Прийшли? – грубо спитав господар кабінету. – Дуже добре. Я вирішив зустрітися з вами, щоб провести виховну роботу. Адже ви знаєте, що ваша віра проти нашої влади, проти наших переконань.

– Але, товаришу... – спробував щось сказати старий.

– Мовчати! – крикнув секретар. – Ні слова щоб я зараз не чув. Говорити будете, тільки коли дозволю. – З кожним словом його голос звучав дедалі тонше і різкіше, як у згорьованої жінки. – Ця

* Початок на с. 7

ваша незрозуміла й нікому не потрібна віра віддає ваших дітей від світлого майбутнього. Як так можна жити? Як можна вірити в те, чого ніхто ніколи не бачив? Хіба можна розмовляти з тим, кого немає поряд і хто вас не може чути? Радянська влада все вам дала, усім забезпечила, а ви, невдячні, йдете проти неї.

Пронизливий голос зірвався, він закашлявся. Підійшовши до вікна, сперся об підвіконня і кілька разів важко зітхнув.

– Зараз я даю вам п'ять хвилин. Хто зречеться Бога й пообіцяє служити комуністичній партії, хай повертається додому. Той, хто цього не

зробить, – увечері буде оголошений ворогом народу, а там... Ви знаєте, що буде. Думайте, час пішов...

Секретар повернувся, подивився на настінний годинник, потім виразно глянув на присутніх. Його твердий погляд тиснув, змушував тремтіти, нервово стискати пальці, опускати очі. Старий, що стояв попереду інших, заплющив очі і склав у молитві руки. Інші зробили те саме.

– Три хвилини... дві... – безпристрасним голосом промовляв секретар. – Двері відчинені, будь-хто може вийти. Хто вийде – автоматично зрікається, навіть казати нічого не потрібно.

Пам'ятайте, що ті, хто тут залишиться...

Почулося шарудіння, і чоловік років сорока п'яти відступив до дверей. На нього озирнулися.

– Любу не можу залишити, трьох дівчат заміж треба видати. Вибачте, браття, – промирив чоловік і вискочив у коридор.

За мить ще один, що стояв біля самих дверей, не сказавши ні слова, вийшов.

– Усе. Час сплинув, – оголосив секретар сільради і вийшов з кабінету.

Присутні стояли в заціпенінні. Лише по щоках старого покотилися і зникли в бороді дві великі сльози.

Двері знову відчинилися. Хазяїн кабінету ввійшов, мовчки оглянув християн і, підійшовши до вікна, довго дивився кудись у далечинь.

– Не розумію, чому ви вірите в Бога. Одне знаю точно: хто під страхом смерті не відмовився від своїх переконань, – вірні та чесні люди, – голос його цього разу звучав тихо й глухо, ніби долинав здалеку.

Він повернувся, стиснув руками скроні, потім труснув головою і знесилено опустився на стілець. Увесь його вигляд видавав сильну втому.

– У мене важко хворіє дружина, ви, мабуть, знаєте. Лікарі сказали... надії немає. Коли був у вас на зібранні, то чув, що Бог відповідає на ваші молитви. Але я хотів, щоб Богові молилися

найвірніші. – Він узяв зі столу склянку води і залпом її випив. Рукавом витер рота. – Вибачте, але я хотів... щоб найвірніші... – повторив він. – Будь ласка, помоліться за мою дружину до вашого Бога.

Старий схилив коліна. Інші за ним...

Незабаром секретар поїхав з містечка Б. разом зі своєю дружиною, здоров'я якої значно покращилося.

Дві історії. Два схожі сюжети.

Мудрий Соломон казав, що все в цьому світі повторюється.

Але не в той самий час, не в тому самому місці й не з тими самими людьми.

ГАТІЙС

**Для диригента хору.
На інструменті
гатійським.
Псалом Давидів.
Пс. 8:1**

Гатійський інструмент згадують Давид у Псалмі 8, Асаф у Псалмі 80, а також у 83-му Псалмі сини Кореві. Що це за музичний інструмент, зараз сказати складно. Можливо, Біблія не дає нам опису музичних інструментів тому, що євреї буквально виконували другу заповідь Закону, тож і зображень музикантів з їхніми інструментами не залишали. Тому навряд чи щось конкретне про цей музичний інструмент розкажемо. Та й сама назва досить суперечлива.

Слово «гат» має два значення: перше – це прес для вичавлювання соку з винограду, з якого роблять вино; друге – назва одного з п'яти филистимських міст. Із цього міста був родом Голіят, якого здолав Давид.

Деякі дослідники Біблії кажуть, що на гатійському інструменті грали під час вичавлювання виноградного соку для вина, інші – що цей музичний інструмент принесли із землі филистимлян, і він настільки сподобався євреям, що посів місце серед храмових інструментів. Давид, Асаф і сини Кореві навіть створювали псалми для виконання на цьому інструменті.

Якщо це так, то хто міг принести гатійський інструмент в Ізраїль? Це міг зробити Давид під час свого повернення на батьківщину з вигнання до Гата, де він прожив рік і чотири місяці. А можливо, цей інструмент могли принести в Ізраїль і люди Іттая-гатянина, які

ГАТІЙСЬКИЙ ІНСТРУМЕНТ

прийшли з Гата для служби цареві Давидові.

Давид дуже любив свого Господа, і все нове, що приходило до Ізраїлю під час його царювання, він намагався використати для прославлення Бога. Згадаймо, що на початку царювання Саула в Ізраїлі не було ковалів і, можливо, євреї тоді ще не знали секрету обробки заліза. А за час свого царювання

Давид заготовив для будівництва храму надзвичайно великий запас заліза. Також Давид уклав союз із Хирамом, царем Тирським, і таким чином отримав доступ до ліванських кедрів і кипарисів, які згодом використали для будівництва храму в Єрусалимі, а пізніше – і для палацу царя Соломона.

Ми можемо з упевненістю припустити, що за часів царювання

Давида храмове служіння було неабияк розвинене і збагачене як у співочому, так і музичному аспекті. Давид увів череди священників і левітів, створив хори співаків та оркестри для супроводу цих хорів. А також хочеться вважати, що багато музичних інструментів знайшло своє місце у храмовому служінні в Єрусалимі. Найімовірніше, що серед інструментів був і гатійський. Припускаю, що всі ці нововведення були угодні Господу і прийняті Ним.

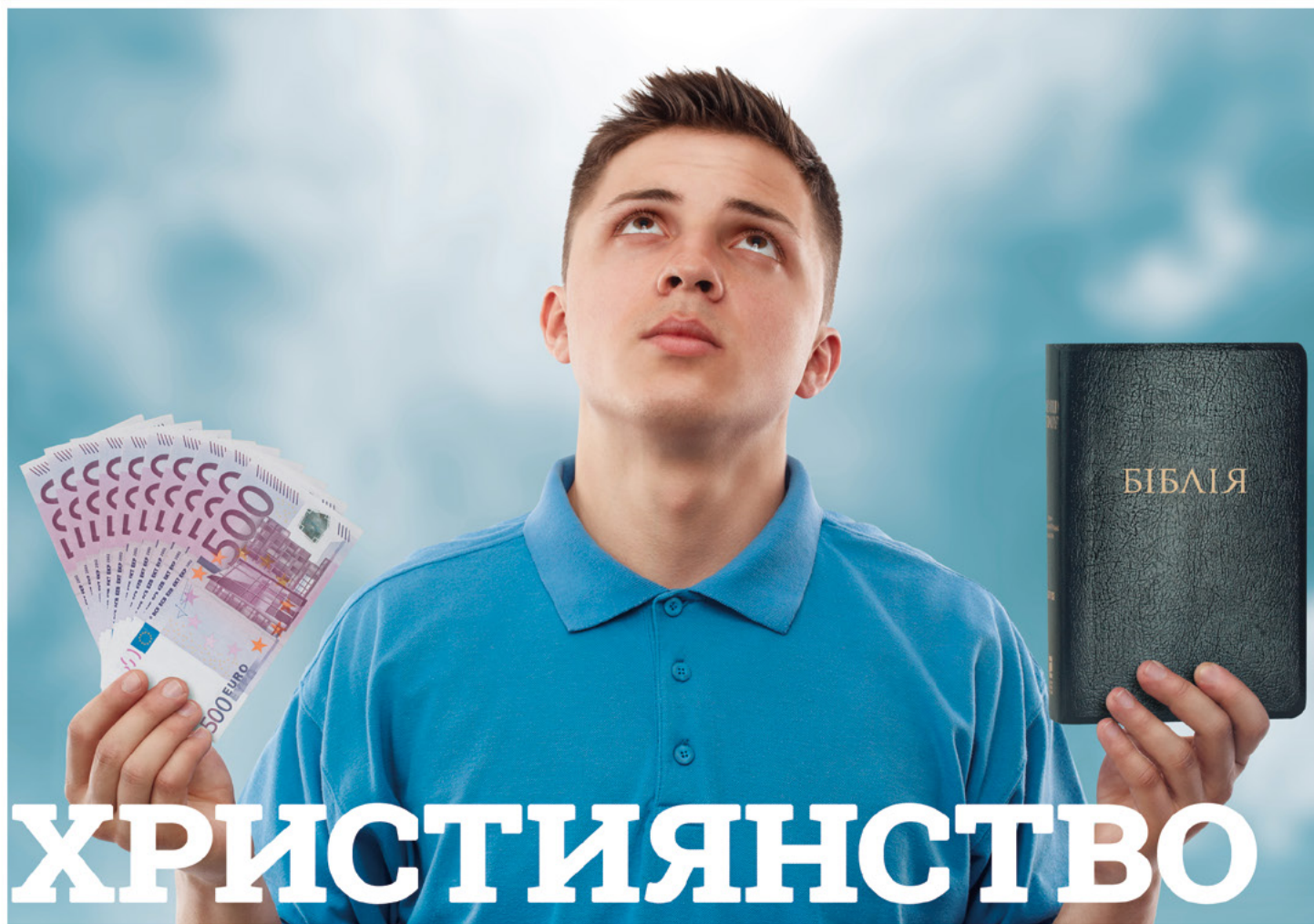
Давид у всі часи був прикладом для всіх, хто любить Бога. Він не лише зібрав для будівництва храму велике багатство, а й увесь свій статок пожертвував для цього.

Хто з нас схожий на Давида у своїй любові до Господа? Чи використовуємо ми на славу Божу все, чим Він благословляє нас? Чи ми освоюємо щось нове для того, щоб приносити славу Богові? Можливо, хтось із нас освоїв «гатійський інструмент» у спорті чи музиці. У медицині чи науці. У поезії чи прозі. Хтось отримує благословення від Господа в бізнесі чи в красномовстві в церкві. Чи ми дійсно все присвячуємо Господу? Чи все в нашому житті прославляє Ісуса Христа, Який віддав Своє життя для нашого виправдання та примирення з Богом?

Нехай благословить нас Господь присвятити себе й усе, чим Він благословляє нас, повністю для Його слави.

**Олександр
ЗАЙЦЕВ**

ХРИСТИЯНСТВО І ПОДАТКОВА

МЕЖІ ДОПУСТИМОГО І НЕПРИПУСТИМОГО

Кілька років тому зустрілися з добрим другом, братом по вірі та колегою по цеху – власником бухгалтерської фірми. Він працює у США, я – в Естонії. Зустрічаємося нечасто, тож говорили про все. Не обійшлося і без обговорення роботи. Він зронив фразу: «Коли я прийшов у професію бухгалтера, вразився, наскільки байдуже російськомовні бізнесмени-християни ставляться до податкових правопорушень і навіть до податкових злочинів. Більшість не бачить у цьому нічого страшного».

Я тоді подумав, що хоча ми живемо і працюємо на різних континентах, та наш досвід досить схожий. Більшість християн не буде красти щось в іншої людини. Однак несплата податків зазвичай сприймається як досягнення.

Чи є різниця? Чи є несплата податків порушенням восьмої і дев'ятої заповідей «Не кради» й «Не свідчи неправдиво»? На що має опиратися християнин у таких рішеннях? Що може зробити церква в цьому питанні?

Спробуймо розібратися, коротко проаналізувавши біблійні тексти, сучасні юридичні принципи та практику життя.

ПОДАТКИ У СВІТЛІ НОВОГО ЗАВІТУ

У Новому Заповіті Христос каже: «Тож віддайте кесареви – кесареві, а Богові – Боже» (Мт. 22:21). Це твердження наголошує на важливості дотримання цивільних обов'язків, серед них і сплата податків. Апостол Павло у Посланні до римлян (13:1–7) також наголошує на необхідності виконання вимог закону, зокрема і податкових. Тобто в нас, як християн, є заповідь сплачувати податки.

ПРОБЛЕМА ВИБОРУ

Також слід зазначити, що в багатьох з нас взагалі немає проблеми вибору щодо податків. Якщо ви працюєте за трудовою угодою, у більшості країн роботодавець розраховує та сплачує податки за вас. Проблема відсутня тому, що ви не маєте вибору: сплачувати чи не

сплачувати податки. Роботодавець робить вибір за вас і цим полегшує вам життя.

Проблема є у двох категорій людей: тих, хто працює неофіційно, отримуючи зарплату готівкою, і тих, хто має власний бізнес, – підприємців, які самі ухвалюють рішення про податки своєї фірми, особисті податки та податки своїх співробітників (якщо такі є).

У першій категорії, як правило, люди опиняються не з власної волі. За інших рівних умов більшість людей віддає перевагу за першої можливості перейти від неофіційної роботи до офіційної.

Якщо хтось потребує консультації, то єдине, що можна порадити, – це дійсно скористатися цією можливістю, щойно вона з'явиться.

Найбільш складний вибір доводиться робити підприємцям. З одного боку, підприємець має зменшувати витрати. Без цього не досягти успіху в бізнесі, від якого залежить добробут власної сім'ї, а також співробітників і їхніх сімей.

Податки – така сама витрата, як і будь-яка інша: що вони нижчі, то більший прибуток і успішніший бізнес. При цьому у великій картині є два основні шляхи

Це включає використання чинних податкових пільг і відрахувань, інвестування у благодійність та інші законні способи зниження податків. Такий підхід узгоджується з християнською етикою, оскільки він ґрунтується на дотриманні законів і передбачених державою можливостей.

УХИЛАННЯ ВІД ПОДАТКІВ І ШАХРАЙСТВО

Ухилення від податків і шахрайство, навпаки, включає навмисне приховування доходів, спотворення інформації чи інші незаконні дії для зменшення податкових зобов'язань. Це суперечить християнським принципам чесності і справедливості, а також є порушенням цивільних і кримінальних законів.

Чому бізнесмени-християни іноді стають на шлях податкового ухилення та шахрайства?

Основні причини, через які підприємці-християни можуть обирати ухилення від сплати податків і податкове шахрайство, часто пов'язані як з фінансовими, так і з психологічними факторами.

Ось деякі з найчастіше згадуваних причин:

Фінансовий тиск. Високі податкові ставки та фінансові проблеми, пов'язані з підтриманням прибутковості, можуть мотивувати деяких власників бізнесу до ухилення від сплати податків як способу зниження витрат і поліпшення їхнього фінансового становища. Логіка проста: якщо я платитиму податки, то мій бізнес збанкрутує.

Відчуття несправедливості. Найбільш часто бізнесмени-християни вважають податкову систему

ЕТИКА

зменшення податкового навантаження: законний (податкова оптимізація) та незаконний (ухилення від податків і податкове шахрайство).

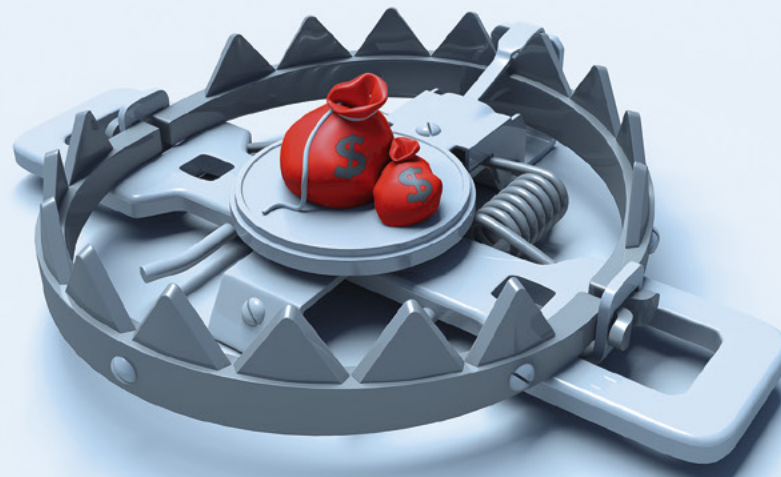
Найчастіше вибір підприємця полягає саме в цій площині. При цьому межу між допустимим і недопустимим можна перейти досить непомітно.

Найпростіший і, на жаль, найпоширеніший приклад: підприємець бачить на рахунку або в касі своєї фірми певну суму грошей і вирішує перевести її на особистий рахунок або ж забрати готівкою. Він розмірковує приблизно так: «Фірма – моя. Отже, гроші фірми – мої». При цьому він забуває (цілеспрямовано або навмисне) про податки, які мають бути сплачені державі до або після розподілу прибутку.

Де закінчується податкова оптимізація та починається ухилення і шахрайство? Іноді відповідь очевидна, іноді – ні. Розгляньмо деякі загальні принципи.

ПОДАТКОВА ОПТИМІЗАЦІЯ

Податкова оптимізація – це процес мінімізації податкових зобов'язань із застосуванням законних методів.

несправедливою: чи то через її високі ставки, її застосування чи використання державою податкових зборів. Вони виправдовують ухилення від податків тим, що вбачають його як засіб захисту своїх активів від несправедливого поводження. Тобто я знаю, що держава витратить мої податки неефективно, чиновники корумповані, тому витрачають державні й муніципальні гроші не там, де треба. Збирачі податків – завжди негативні герої Біблії. Допоки не покаються.

Складність податкового законодавства. Складність і постійні зміни в податковому законодавстві можуть призвести до плутанини, створюючи спокусу мінімізувати податкові зобов'язання іноді незаконними способами. Міркують приблизно так: «Ой, податки – це так складно. Краще в це взагалі не вникатиму».

Відсутність контролю і покарань. Низький ризик виявлення та м'які покарання за ухилення від податків можуть знизити стримувальний чинник. Якщо бізнесмени вірять, що вигоди переважають ризики, вони можуть бути більш схильними до шахрайства. «Мене все одно не зловлять. Ніхто не дізнається. Я ж нікому нічого поганого не роблю».

Культурні чинники. У церкві можна почути проповіді про шкodu різних гріхів, але не про шкodu ухилення від податків. У деяких церковних колах може існувати культурне ухвалення чи навіть заохочення податкового ухилення. Це вважають нормою, особливо з огляду на історичні образи слов'янських протестантських церков на державні інститути. «Держава – наш ворог. Вона проти нас. Чому я маю платити своєму ворогові?» – саме так підсвідомо міркує багато бізнесменів-християн.

ЩО МОЖЕ ЗРОБИТИ ЦЕРКВА ТА СУСПІЛЬСТВО?

Як утримати бізнесменів-християн від ухилення від податків і шахрайства? Я гадаю, тут насамперед варто утриматися від релігійного моралізування. Усі люди стикаються з якимись спокусами, зокрема й через обрану професію. Підприємці становлять невеликий відсоток людей у суспільстві та в церкві. Вони виконують важливу роль: створюють робочі місця, багато хто жертвує більше за інших на церковні проекти тощо. Завдання лідерів і членів церкви – не пускати очі під лоба. «От вони всі злодії та шахраї, а ми й не знали. Відлучити!» А розібратися, допомогти, підтримати? Так само, як церква підтримує інші свої групи. І це той випадок, коли інтереси держави, суспільства й церкви збігаються, і вони мають діяти спільно.

МОЖНА РОЗГЛЯНУТИ Й РЕАЛІЗУВАТИ КІЛЬКА СТРАТЕГІЙ

Спрощення. Ситуація в усіх країнах різна, але загалом багато держав узяло курс на спрощення самої податкової системи та її розуміння. Впроваджують онлайн-обслуговування, створюють особисті кабінети платника податків. Це допомагає знизити відчуття розгубленості чи плутанини.

Справедливість оподаткування. Звісно, жодна держава не ідеальна. Частина податкових коштів завжди використовують не за призначенням. Частина – використовують неефективно. Якщо тобі зовсім не подобається держава, у якій живеш, ти вважаєш її

несправедливою, то можна розглянути можливість переїхати в більш справедливую.

Але якщо живеш у країні, ти користуєшся тими послугами, які надають за рахунок податків: медицина, автошляхи, охорона правопорядку тощо. Податки – це плата за ці послуги.

Посилення контролю та покарань. На цей мотиватор варто звернути увагу. Зараз більшість урядів відчуває нестачу коштів. Позичати державі стало дорожче, ніж раніше. Тому всі держави нарощуватимуть зусилля, щоб ефективніше збирати податки та виявляти ухилянтів. Збільшення ймовірності виявлення та посилення покарань за ухилення від податків повинні бути стримувальним фактором. Писання не дарма каже: «Ніхто з вас хай не страждає, як душолюб, або злодій, або злочинець, або ворохобник».

Освіта й підтримка. Надання ресурсів і підтримки для допомоги підприємцям у розумінні їхніх податкових зобов'язань і способів виконання може значно покращити дотримання податкових законів. Тут церква може співпрацювати з державою у створенні освітніх програм. У церкві є люди практично всіх професій, зокрема бухгалтери, податкові юристи і співробітники податкових служб. Деякі церкви залучають таких братів і сестер для проведення семінарів щодо податків для підприємців. Окрім того, добре, якщо в церкві є інформація про те, до кого з братів чи сестер можна звернутися по пораду в цій галузі.

Зміна культури. Зміна ставлення до оподаткування – мета, яка має стояти як перед державою, так і перед церквою. Потрібно уникнути установок, що податки платять лише невдахи, і створювати позитивний образ підприємця, який сплачує податки і тим самим допомагає державі та муніципалітетам робити добрі справи для всього суспільства. Церква могла б доносити до своїх членів послання про те, що сплачувати податки – це добра справа, податкова оптимізація – це добре, податкове шахрайство – точно погано. А також допомогти членам церкви зрозуміти, що для того, щоб відрізнити одне від іншого, краще радіти з професіоналами і, якщо можливо, з професіоналами-християнами.

РЕЗЮМЕ ТА ВИСНОВКИ

Отже, ми розглянули біблійні основи податкової етики, виражені в словах Христа й апостолів. Біблія говорить про необхідність сплачувати податки та наголошує на важливості дотримання законів, зокрема податкових.

Ми також розглянули проблему вибору між законним і незаконним способами зменшення податкових виплат і різницею між податковою оптимізацією та податковим ухилянням. Податкова оптимізація – це законний спосіб мінімізації податкових зобов'язань, тоді як ухилення від податків

і податкове шахрайство неприпустимі та суперечать християнським засадам.

Обговорили причини, через які християни-бізнесмени можуть вдаватися до податкового ухиляння, зокрема фінансовий тиск, сприйняття податкової системи як несправедливої, складність податкового законодавства, відсутність контролю та покарань, а також культурні чинники.

Нарешті, ми обговорили шляхи розв'язання проблеми, зокрема спрощення податкової системи, підвищення справедливості оподаткування, посилення контролю та покарань за ухиляння від податків, створення освітніх і підтримувальних програм, а також зміну ставлення до оподаткування як у державному, так і церковному контекстах.

Церква та суспільство можуть і повинні працювати разом для заохочення правильного ставлення до податкових зобов'язань серед християн-підприємців.

Ігор РАЙХЕЛЬГАУЗ

Бог не створив усіх рівними, однаково розумними, прекрасними, багатими, сильними, бо тоді не залишилося б на землі місця для любови.

Любов покриває все, чого бракує: ти багатий, інший бідний – люби його, і любов заповнить його убогість. Ти розумний, освічений, а інший нерозумний і неосвічений – люби його, і любов змусить тебе дати йому знання. Таким чином при природній нерівності виходить кругове наповнення любов'ю – де любов, там і повнота.

Йоан ЗОЛОТОУСТИЙ

ЗАКЛАДИНИ НАШОЇ Н

Ніч. Від яскравого стовпа світла поспішають люди, наступаючи на власну тінь. Велетенський натовп розтягнувся на кілометри. Маленькі діти, щоб не загубитися, вчепилися за материнські кетонети, туніки та симли. Жінки притискають до себе немовлят, а на плечах несуть огорнуті одягом діжі з тістом. Чоловіки тягнуть за мотузки корів, бугаїв. Дріботять віслюки, на яких сидять вагітні жінки і згорблені старі. Пси біжать за чередами овець, не дозволяючи їм ані на хвилину зупинитися. Чути гавкіт, мукання, мекання, дитячий плач, молитви, жіночі схлипи, чоловічі накази йти швидше, істеричні вигуки особливо слабких. Клацає та дзвенить дорогоцінний метал: сережки й кільця, намиста, ланцюжки на зап'ястях рук і ніг.

Страшно.

Чавкає вода під сандалями, хрускіт мушель. Ноги ковзають по слизькому каменю і заплутуються у водоростях. По обидва боки натовпу здибалися водяні стіни. У воді мелькають величезні темні тіні, від яких холонуть руки та ноги.

Страшно.

А народ наполегливо торує вперед. Подекуди з-під ніг вискакують і хлюпають назад у мокрий пісок невідомі морські істоти, які не встигли піти з водою.

А десь позаду, крізь вогненний стовп, долинають злісні крики єгиптян і брязкання зброї.

Страшно.

По дну моря між розступленими водяними стінами наказав їм рушати їхній Бог Яхве, Який до цього кілька разів виявив Свою силу і показав єгиптянам, Хто є істинний Господь

і Кому треба поклонятися. Великий і сильний Яхве Свій обраний народ сховав від переслідувачів стовпом, що висвітлює шлях.

Але все одно страшно.

А раптом водяні стіни зринуть на нас? А раптом єгиптяни прорвуться крізь стовп? А раптом Мойсей втомиться та опустить берло? А раптом на шляху трапиться глибока морська розколина, якої Господь не врахував? А раптом не встигнемо дійти протилежного берега?

Але Бог сказав Своему народові йти. І вони йшли. Плакали, молилися, боялися, сумнівалися, спотикалися, падали, піднімалися знову, сильніші тягли й підбадьорювали слабших, але йшли. Усі йшли. Тієї ночі Господь не дозволив загинути жодному ізраїльтянину: ні сміливому, ні сильному, ні малому, ні старому, ні слабкому, ні дурному, ні найхоробрішому, ні тому, хто

найбільше плакав, ні тому, хто сумнівався. Він був їхнім Богом, Він їх вивів з рабства, Він був з ними й охороняв їх. І Він переміг і знищив єгипетське військо.

«Пам'ятай увесь шлях, яким провадив тебе Господь, Бог твій... – неодноразово нагадає Господь народу Своєму. – Стережися, щоб не загордилося серце твоє і не забув ти Господа, Бога твого, Який вивів тебе з єгипетської землі, з дому рабства» (див. Втор. 8:2, 14).

Пам'ятай, що зробив для тебе твій Бог, щоб упокорився ти перед Господом своїм, щоб не пишався своєю силою, щоб

не боявся ворогів. Пам'ятай, що зробив для тебе Господь твій, і йди вперед до обіцяного краю.

Ми з вами, християни Нового Завіту, прямуємо до Небесного Царства. Ми з вами потрапляємо до різних «долин смертної тіні», і нам буває важко, тривожно, страшно, іноді нестерпно боляче. У нас багато запитань, занепокоєння та здивування від того, що відбувається з нами й навколо нас.

Нам страшно.

Хочеться, щоби все горе, зло, ненависть закінчилися. Іноді здається, що сил не залишилося, що неможливо йти вперед. А раптом я ослабну? А раптом я загублюся? А раптом Господь забув про мене? А раптом Божої сили замало, щоб зберегти мене? А раптом рука Небесного Батька відпустить мене?

Але коли ми згадуємо, що Бог зробив через Ісуса Христа, нам

легше дивитися в майбутнє, легше рухатися вперед.

Так, Христос урятував нас від смерті і гріха. Так, Він очистив нас від бруду й зодягнув в одержі праведности. Так, Він відновив зруйнований мир між нами і Богом, і тепер ми сміливо можемо наближатися до Його святого престолу, не боячись бути спеленими гнівом Всевишнього. Так, Він щодня оберігає нас від гріха і щоранку оновлює Свою милість. Хоч сумніви, страхи, слабкість і спокушають нас, Він продовжує йти разом з нами. Він продовжує нагадувати нам, що Він усе може й усе зробить, щоб зберегти нас, Своїх обраних і святих для Царства Свого.

«Пам'ятай про Ісуса Христа з насіння Давидового, що воскрес із мертвих» (2 Тим. 2:8).

Наталія ГУРМЕЗА

СПОКУСА ТРЕТЯ

Перед початком Свого служіння Ісус мав спокуси. Зазвичай їх трактують як «пожадливість тілесна, і пожадливість очам, і пиша життєва». Дозволю собі трохи по-іншому поглянути на діалог Христа з Його супротивником.

Першу спробу підкорити Помазаника Божого сатана починає зі спокуси людської природи і найтяжчого для людей випробування – голодом. Такий собі пробний камінь: раптом вдасться спокусити. Не вийшло. Мабуть, не дуже здивувався.

Тоді робить атаку на те, чи Христос упевнений, що Батько не залишить Його на землі на самоті, чи зможе Ісус продемонструвати Божий захист і допомогу? Стоячи на крилі храму, спокусник не тільки використовує поширений прийом «на слабо», а й намагається посіяти сумнів у підтримці «згорі». Теж безрезультатно, оскільки єдність Отця із Сином настільки

велика, досконала, що роз'єднати Їх на кілька годин здатна лише воля Самого Творця і добровільно взятий гріх усього світу в його минулому, теперішньому й майбутньому, але аж ніяк не підступи злих сил.

І, нарешті, третя спокуси, яка поцілює прямо в серце. Останню пропозицію сатани можна, мабуть, перефразувати так: «Ти прийшов

на землю, щоб забрати в мене людський рід? І для цього хочеш пройти скорботним шляхом плоті і смертних мук? Не треба. Є легший спосіб: уклонися мені, і я сам віддам Тобі всі ці царства, усіх кесарів разом з їхніми підданими. Вони будуть Твоїми, а Голгофи не буде. Є альтернатива стражданню!»

Ми не можемо оцінити, наскільки потужною була ця спокуса. Це не голод, не сумнів у підтримці Творця, це принципово інша спокуса – інший шлях, що веде в обхід хреста. Перші дві стосувалися особистих чеснот: здатність протистояти природним бажанням і мати впевненість у допомозі та захисті, а тут – замах на основу основ, на головну мету, на весь Божий план порятунку людства: «Ти прийшов на землю заради них? Ну то на – візьми. Візьми без Гефсиманії, без Пилата, без оцту й жовчі, без гробниці». Надзвичайно потужна атака. Така собі «допомога» у звільненні від смертних страждань. Правда, як завжди, він забув попередити, що, хоч країни й народи коритимуться Ісусу, Сам Він теж опиниться в підпорядкуванні, ставши ще одним підневільним кесарем. Нам важко навіть уявити, скільки любови треба мати до грішників, щоби відмовитися від «іншого» варіанту.

Навряд чи дві перші спокуси вплинули на Спасителя, а третя, як страшна примара, супроводжувала

Христа в Його земному шляху. Слова духа зла могли зненацька прозвучати з уст друга-учня: «Змилуйся, Господи, – такого Тобі хай не буде!» І той, хто гордо демонстрував відеоряд земних імперій, стояв у тіні олив Гефсиманського саду, нагадуючи, що є, є інший шлях: «Такого Тобі хай не буде!» І відгук цього нашіптування: «Авва-Отче... прнеси мимо Мене цю чашу!» Боротьба. Боротьба до кривавого поту. Утім, ні. Немає іншого ходу, немає іншої стежки, окрім залитої сонячним світлом Віа Долороси.

* * *

***Немає на світі гіршої зради,
ніж зрада собі самому.***

Микола Заболоцький

Господь пройшов Свою дорогу до кінця, а слідом за Ним потягнулися спочатку трохи, але потім дедалі збільшувалася кількість дітей Божих. Однак до слуху кожного, хто йде слідами Спасителя, хоча б раз, але долинув цей зрадливий шепіт: «Є, є інший вихід. Пожалій себе, хай не буде з тобою цього!»

Найчастіше звучать варіанти перших спокус: «Не відмовляй собі в земних насолодах, адже ти цього гідний!» А бувають часи, коли удар націлений прямо в серце: «Вибери

інший маршрут!» І якщо продовжити рухатися вузьким шляхом, то він воістину перетворюється на тернистий. І ось тоді є небезпека непомітно наблизитися до тієї межі, яка відокремлює вузький шлях від великої дороги. Це як у математиці: графік гіперболи нескінченно наближається до осі координат, щоб ніколи її не перетнути, інакше втрачається сенс. А ось християнин може перетнути нульову позначку, після якої йдуть лише негативні значення.

З Божої милости ми захищені від прямого контакту із сатаною, проте безліч ретрансляторів доносять його шипіння з пропозицією альтернативного шляху. Особливо у фатальні хвилини. І справа не стільки у вчинках, хоча це важливо, вони – лише наслідок внутрішніх принципів, світогляду, духовного народження чи не народження.

У суворі часи, коли «м'яка» сила відкинута і діє груба, нахабна, необхідно пам'ятати, що противник стоїть не тільки за чуттєвими спокусами і прагненням до *dolce vita*, а й за тронами кесарів. І коли вони пропонують зробити «розумний» вибір: «Такого тобі хай не буде!», «Пожалій себе», – треба згадати Того, Хто Себе не пошкодував, і прийняти безальтернативний варіант.

Любов СЕРГЕЄВА

НЕ ПОКИНУ ТЕБЕ...

До пандемії я працював у великій авіакомпанії. З початком пандемії COVID-19 для компаній, які мають бізнес у сфері авіаперельотів, настали складні часи, тому що люди зменшили кількість перельотів.

Провівши кілька місяців в ізоляції і без роботи, ми все-таки не журилися, а в молитві довіряли своє життя і майбутнє Господу. Також я молився, щоб Господь показав можливість служити Йому більше.

А через кілька місяців невизначености директор нашої компанії зібрав співробітників з усієї країни, щоб оголосити про значні зміни. Він повідомив, що змушений звільнити майже всіх працівників. Директор був ввічливим і добрим, намагався підбадьорити й утшити працівників.

Але це було непросто. Більшість співробітників-жінок почало плакати, адже чимало з них самотужки виховує дітей, має кредити, зобов'язання оплати оренди житла тощо. З втратою роботи, та ще й у розпал пандемії, усе звичне життя людей ставалося під загрозу.

В офісі панувала атмосфера стресу, розпачу та ледь стримуваної істерики. В очах моїх дорогих колег були німі запитання та емоції: «Як жити далі?»

Я ж відчував дивовижний і навіть якийсь недоречний спокій у серці. А в думках біблійний вірш: «Я тебе не покину, ані не відступлюся від тебе!» (Євр. 13:5).

Підписавши необхідні папери, люди попрощались і почали повільно й неохоче покидати офіс уже в статусі безробітних. Я теж попрямував до виходу, взявся за дверну ручку, як раптом залунав мій телефон...

Телефонував Віталій Покидко, директор місії «Свет на Востоке» в Молдові. Він сказав: «Привіт, Ілле. Я хотів би зустрітися з тобою». Уже за тридцять хвилин ми спілкувалися, сидючи на лавці біля офісу авіакомпанії.

Віталій запропонував мені бути співробітником місії «Свет на Востоке» та служити Богові своїм учительським даром. Моя мрія здійснилася. Господь подбав і про роботу, і про служіння. Він ані на хвилину не залишив нашу сім'ю без Своєї турботи. Втрата місця роботи раптово змінилася на здобуття іншого, значно кращого. Це Боже благословення.

Це чудо я запам'ятаю на все життя і переказуватиму його онукам як знак доброти Божої та Його невпинної турботи.

Ілля КАРАСЕНІ

ДЯКУЮ ЗА ЖУРНАЛ

Дорогі брати і сестри у Христі!
Хочу подякувати за журнали «Віра і життя» та «Стежинка»! Особливо дякую за номери журналів 3/2023. Вони мене вразили! Раніше після прочитання я відразу передавала журнали в подарунок. Цього разу все інакше: поки журнал не віддаю – усе перечитую вірш «Вередливий дідуган». Це – шедевр, який не лише розчулює до сліз, а й змушує розмірковувати, згадувати минуле. Проза Ганни Кушнарьової – приголомшлива. Так писати може лише нащадок Віри Кушнір. Мені це так бачиться.

Читаючи розповідь, точніше повість про лелеку в «Стежинці», я відчувала, як Бог торкається мене.

Особливо хочу відзначити художницю «Стежинки» – Юлію Правдохіну. Дуже хочу прочитати про неї в журналі: інтерв'ю, свідчення, біографію. Звідки такий самородок незвичайний? Її роботи – це казка. Гарна, добра, чиста.

Благослови вас Бог!

Ольга НОВІКОВА

ПОДЯКА

Вітаю вас, люба редакціє! Щиро дякую за новий номер християнського журналу «Віра і життя».

З глибокою любов'ю та радістю уважно читаємо журнал всією камерою, а потім передаємо його братам, однодумцям по вірі. Від себе особисто і від братів з домашньої молитовної групи передаємо наше скромне спасибі! Чудовий журнал. Він зміцнює нас у вірі та сприяє духовному зростанню.

Молитимуся за вихід у світ наступного номера журналу. Сподіваюся його отримати. Буду дуже вам вдячний і, звичайно ж, Богу, Якому слава на віки! Амінь.

Залишаюся, як і раніше, вашим читачем і братом у Христі Ісусі.

В'ячеслав ВІНОГРАДОВ

ПОЖИВА ВІД ГОСПОДА

Я дуже вдячна Господу Богу нашому за все! За недуги та серйозні хвороби. За Його прощення та велику любов.

З журналу я своєчасно отримую поживу від Господа, утіху й радість. Завжди знаходжу в журналі саме те, що мене турбує, і отримую відповіді на багато питань.

Бог знає все, що нам необхідно, і допомагає редакції журналу подавати матеріали так, що тільки захоплюєшся: це ж мені потрібно!

Журнал «Віра і життя» – справді актуальний, популярний і змістовний.

Будьте благословенні Господом, співробітники редакції журналу, у створенні нових цікавих номерів, а ми, читачі, будемо вам вдячні.

Віра МИЛЯВІНА

БІБЛІЙНІ ІСТОРІЇ

Вальдемар Цорн

Немає у світі книги, важливішої за Біблію – Слова Божого. Але не всім вона зрозуміла, а дітям і поготів. Тому біблійні історії переказують у такій формі, щоб вони були зрозумілі й цікаві.

Що особливого в цій книжці? Вона – результат багаторічної праці тих, хто придумав і протягом кількох десятиліть складав і видавав дитячий християнський журнал «Стежинка».

Книжка ілюстрована талановитим молодим художником, який у кожен малюнок вкладав своє серце. Ми сподіваємося, що ви помітите це й матимете радість і благословення.

Ця книжка для тих, хто щиро бажає дізнатися про Бога, Ісуса Христа і спасіння, і містить 114 біблійних історій, які необхідні для розуміння Божого плану. Вона призначена для сімейного й особистого читання.

Тверда обкладинка.
240 сторінок

ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ ЗІ СТОРІНКИ 9

1. Самарія (1 Цар. 16:23–24).
2. Асаф у Псалмі 77.
3. Учні фарисеїв з іродіанами (Мт. 22:15–17).
4. Лістра (Дії, 16:1–2).
5. Публій (Дії, 28:1–8).
6. Про римлян (Рим. 1:8).
7. Аврааму (Рим. 4:13).
8. Про останніх апостолів (1 Кор. 4:9).
9. Апостол Павло (1 Кор. 6:2–3).
10. Брати десятину з народу (Євр. 7:5).

ІЛЮСТРАЦІЇ ДО СТАТЕЙ

с. 3 © DAIVI / shutterstock.com	с. 23 © jonas ronnegard / shutterstock.com
с. 4 © Кадр з фільму «Bible videos»	с. 24 © Yellowj / shutterstock.com
с. 7, 8, 19, 20 © Ілюстрації Наталії Рачинської	с. 26 © Mike H / shutterstock.com
с. 10 © «Апостол Іван Богослов на острові Патмос», художник Андрій Миронов	с. 28 © «Христос у пустелі», художник Іван Крамський
с. 22 © George Marcel / shutterstock.com	с. 32 © Filograph / istockphoto.com

ВІРА І ЖИТТЯ

4-2024

Засновник

РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»

Видається на добровільні пожертви читачів.
Виходить шість разів на рік. Тираж 15 000 прим.

Головний редактор Василь Давидюк
Редакційна колегія:
Павло Давидюк
Олена Зенченко
Анна Назаренко
Інна Анохіна
Микола Давидюк
Вальдемар Цорн

Журнал зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ, № 23369-13209ПР від 24.05.2018.
Передплатний індекс – 49283

Адреса редакції в Україні:
РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»,
вул. Хорольська, 30, м. Київ, Україна, 02090;
тел.: 044-296-86-39; 296-87-69;
e-mail: viz@sns.org.ua; адреса сайту: www.sns.org.ua

Адреса редакції в Німеччині:
LICHT IM OSTEN, Postfach 1340,
70809 Korntal, GERMANY
Телефон: 0711-83-99-08-23; факс: 0711-83-99-08-4;
e-mail: wzorn@lio.org

Адреса представництва у США:
USA, Light in the East, P.O. Box 185,
Orangevale, CA 95662
Tel.: 916-348 33 88; e-mail: liteusa@lio.org

Оформити передплату на журнал, надсилати листи і матеріали можна за будь-якою з наведених адрес.

Пожертвування можна надсилати за реквізитами:
РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»,
IBAN: UA38305299000026006000117462
АТ КБ «Приватбанк» м. Києва
Код ЄДРПОУ / ІНН: 14300272

У призначенні платежу вказати:
«Пожертвування на журнал ... (назва журналу)»,
ПІБ, адресу і номер телефону отримувача журналу.

Пожертвування із західних країн можна надсилати чеками на адресу редакції в Німеччині або переказами на банківський рахунок:
IBAN DE07604500500009916425
SWIFT/BIC SOLADES1LBG
Kreissparkasse Ludwigsburg

Видання й розповсюдження журналу залежать від молитовної та матеріальної підтримки читачів!

Позиція редакції не завжди збігається з позицією авторів надрукованих матеріалів.

Рукописи, надіслані до редакції, рецензуванню та поверненню авторам не підлягають.

Комп'ютерна верстка та дизайн: Йордан Пелянські, Микола Давидюк

© «СВІТЛО НА СХОДІ», 2024.

ISSN 1610-9120

Номер підписано до друку 24 травня 2024 р.

Надруковано ООО «Новий друк»,
вул. Магнітогорська, 1, м. Київ, Україна,
02094.

На обкладинці:
© OSTILL / shutterstock.com

liolib.org

ІСУС СКАЗАВ:

**«ТОЖ ВІДДАЙТЕ КЕСАРЕВЕ — КЕСАРЕВІ,
А БОГОВІ — БОЖЕ».**

